

el sol: *Sa řagáta de les Onze* a Valldemossa, 1963, *Sa Regata des Penyal de Migdia* a la Colònia de St Pere; «un raia(r) molt desastrós: lloc ple de *regates* molt fondes i crestes», Caimari, 1963. Igualment a Eivissa: «S'Avenc de sa Plana: és una *řagáta* que fa la penya»<sup>5</sup> Corona (1963).

El mot existeix en castellà, com a genuí, i no recent [«reguera pequeña» 1611, Covarrubias, *DAut* ], encara que no hi pertanyi a l'ús general, però sí regional, segurament de bastants llocs, en tot cas en el Pirineu navarrès: en el Roncal me'l definien com «arroyo en el fondo de un valle» (diferenciant-lo de *regacho* 'barranquis affluent amb poca o gens d'aigua'), 1971; i hi ha, p. ex., la *Regata de Urrizate* i la de *Ariazakun*, que baixen del Baztan cap al Labort (afl. de la Nivelle) En el masculí *regato* (cf. *regat* de l'Arieja, supra) sembla haver-hi convergència amb el lleon *riego* 'rec d'aigua', car té el sentit de «arroyo», i es documenta el 1222, cap a Lleó, i avui a Astúries, Biscaia i Cospedosa (*DECH* IV, 844a23).

DERIVATS de *regata*: *Regatada* berg 'solc marcat per una bala' (Borredà, *DAG*) *Regatar* 'marcar solcs picant en una pedrera' (i *regater* el qui ho fa, doc. mall. de 1674); berg. i PnaVic 'marcar amb el peu, o amb una corda, un séc en el terreny' (*DAG*, § 2); *regatat*<sup>23</sup> «solcat de sécs o arrugues fondes»: «tantes noyes ab les comes tortes, ab els peus girats, ab el coll tan *regatat*, garangolat de nirvis», *AMAlcover* (*BDLC* XI, 252), *regatejar* 'marcar regates el fuster', *DAG* *Regatell* men 'séc vertical en una roccassa' (*CostManc* II, 80, § 256),<sup>30</sup> Baixa Cerd 'barranquet' («del Tossal baixa una mica de *regatell* que en diuen la Canal del Tossal» *Aristot*, 1935); *AlcM*: emp., Conflent, Gxa, Lluçanès; en el Flamicell i Ribag. és *regatill* (*Violant*: 'solc molt prim en el rusc'); m'indicaven de lluny «aquell *řegatiř*» a Bono assenyalant un 'barranquet', a Avellanós un 'xaragall o còrrec' (1957).

*Regatera* 'solc en una paret' (Alt Camp 1639); 'solc, fissió o esclatxa entre les dues anques' (Tarr., *AlcM*, § 2); però també ho aplica a un còrrec el lleidatà<sup>40</sup> JSantamaria parlant de les muntanyes de Prades: «--- aquests còrrecs que s'estimben amb un gorgoll de delícia, cap a la ribera de Vallclara: semblen talment *regateres* de vidre fos» (*Visions de Cat*, «La Publicitat», 16-xii-1926) *Regató* 'solc petit de les moles farineres', PnaVic, *DAG*<sup>45</sup>

Altre important derivat de *rega*: *regana* bal té sentit semblant al de *regata* i també aplicat de preferència a les roques de la costa, amb alguna diferència En el litoral de Capdepera hi ha un indret molt conegut, en aquella costa brava, que en diuen *Sa Regana Blava* (Capd 1964), preguntant a Cala Rajada: «Per què ho dieu així —Perquè fa com una *regata*» (1969) El caràcter litoral no és exclusiu, car també hi ha *Sa řagána* a Caimari (1964), accident de la gran serra rocosa que separa aquest terme del de Lluç En la costa de Lluçmajor hi ha el que el mapa Mascaró anomena *Cap de Regana* (38F9) i el *DAG* el cita de *L'Ignorància* (1880) com «*Cala Regana*»; costejant, vaig sentir allà el «Cap de *Sa Regana*» i el vaig veure jo mateix (entre el Cap<sup>60</sup>

Enderrocat i el Cap Blanc) com forma un barranc estret que migparteix el cap (1969).

A Menorca, ja el va registrar FebrCard (però com afegit d'última hora, i no posant-hi traduccions: no trobant-ne? o per oblit) *AlcM* només dóna el mot com a menorquí, i solament amb l'aplicació al cos humà 'solc que separa les dues anques' (Ciutadella), i amb cita d'una cobla el 1922 p. p. Ferrer Ginart, on sembla tenir el mateix sentit, car és la mateixa que recollí Camps Merc: «En estar cansat de batre / teng sa *ragana* qui 'm súa: / a s'ombra de sa barraca, / si'l diable se l'endu(i)a!»; i així mateix la dita proverbial, evidentment referent a l'anús: «any de nesples picor a sa *regana*» (*Folk Men* I, 146, 318) Tanmateix també allà té l'aplicació de topografia litoral, evidentment tant o més antiga: *Sa řagána dás ká* a la costa Sud de Maó (entre Cala 'n Porter i Llucalari) (forma sentida 1964, coincident amb una llista que em donaren a Maó); en el mapa Mascaró, 11E3, en la variant *Sa Regana des Cans*, i com a nom sinònim *S'Esqueix*, revelador de la naturalesa de l'indret.

Però no creguem que això hagi estat sempre només balear, car en sobreviuen records eloquents a la costa empordanesa Amades i Roig recollien un verb *reganar* a Roses (*BDC* XIV, 1917, 58), atribuint-li el sentit de «pescar a l'encesa» (ni l'un ni l'altre eren de Roses i sovint llurs definicions són inexactes); *AlcM* (fascicle publ. el 1958) devia obtenir-ne una rectificació «pescar amb fitora, de nits, amb un llum» localitzant-ho al Port de la Selva (afegint-hi Roses, però potser només a base del treball d'Amades). Crec que Moll no devia quedar ben convençut, car en una sessió de la S F de l'I E C de 1960, dos anys més tard, en què assistia ell junt amb J. M. de Sagarra i J. V. Foix (tots dos amb molts estius i considerable arrelament al Port de la Selva) aquests estigueren d'acord que s'usa *reganar* a la península del Cap de Creus, limitant-se a dir que és pescar a la vora de la costa. Com que pescar amb fitora es pot fer sobretot a les caletes, però no és «pescar a l'encesa» endevinem que les tres definicions, fetes per gent no professional, tenen algun element de veritat, i que en realitat deu ser 'pescar vora les *reganes* o caletes rocoses' i que de vegades es fa de nits i portant llum

Doncs, En Moll, que en el diccionari no diu res de *ragana* en sentit topogràfic ni amb referència a Mallorca, devia haver rebut altres informacions, perquè va declarar en aquella sessió: «és que *regana* a Mallorca vol dir 'enclatxa'» Realment aquí *devem* tenir el matís peculiar que distingeix *regana* de *regata*: aquest no és més que un séc, una arruga, una estria, mentre que *regana* és una marca més fonda, amb poca o molta solució de continuïtat, una 'esclatxa', una 'clivella'; així ho confirma Mascaró en el seu mapa (el de Mallorca, notem ho) posant-li la definició «hendidura en un cantilado» (en la llista dels signes convencionals) Però del *reganar* de Roses i la Selva es dedueix que allà també va existir el substantiu *regana* amb el mateix sentit

Ara bé, en aquestes costes trobem una variant molt